

1886

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden

A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Újított ára 15 frt.

Előfizetési felhívás

a „Közérdek“ czimű, vegyes tartalmu hetilap 1885. évi negyedik évfolyamára.

Az olvasó közönség szíves támogatása s lapunk kiadójának áldozatkészsége lehetővé teszi, hogy a „Közérdek“ negyedik évfolyamának szerkesztésére bizalomteljesen vállalkozzunk.

Az idő folyamában mennél teljesebb ismeretbe jutunk viszonyainknak és mennél közelebbi érintkezésbe lépünk ezen viszonyok alakulására és fejlődésére befolyással bíró tényezőkkel, annál inkább meg vagyunk győződve, hogy azon cél, melyet lapunk elébe tűztünk, t. i. megyénk, városaink és községeink közigazgatási, társadalmi, közoktatási, közgazdasági, közérdekű állapotának megismertetése, ezek fejlesztésére célzó helyes eszmék, javaslatok támogatása, az események pontos és hű felvételése mindinkább fontosabbá válik s mind jobban igazolja egy megyei lapnak fenntartását.

Mi, kik a közügyek szolgálatára vagyunk elhivatva, e téren is erőnköz képest igyekezünk felvállalni kötelességünknek eleget tenni, de a kitűzött célnak csak úgy tudunk teljesen megfelelni, ha megyénk s városaink mélyen tisztelt értelmisége s mindazok, kik e megye határain túl is szíves vonzalommal viseltetnek törekvéseink iránt, megfelelő támogatásban részesítenek.

Munkatársaink és levelezőink biztositókat nyújtanak lapunk változatos tartalmára nézve, melynek tárcza és csarnok rovatait érdekesebbé tenni törekedünk. Ismételve ajánljuk lapunkat a t. ez. olvasó közönség lelkes pártfogásába.

Nagy-Enyed, 1884. évi karácsony ünnepén.

A „Közérdek“ szerkesztősége:

Dr. Magyarai Károly. Szilágyi Farkas.
Török Bertalan.

Előfizetési árak: helyben hordva, vidékre postán küldve:

Egy évre: 4 forint.
Félévre: 2 forint.
Negyedévre: 1 forint.

Wokál János, könyvtáros és nyomdatulajdonos.

Megyénk közigazgatási viszonyai 1884. év második felében.

A közigazgatási bizottság felelősi jelentései elég hű képet nyújtanak sok tekintetben arról, hogy vajjon közigazgatásunk mennyire képes megfelelni feladatának, — úgy arról is, hogy mily viszonyok között kellett ezen feladatait teljesíteni. — Igen érdekesnek és tanulságosnak találván főleg a múlt év második feléről szóló jelentéseket, — ezennel megkezdjük a dr. Magyarai Károly megyei főorvos tollából folyó

I. egészségügyi jelentéssel.

Tekintetes közigazgatási bizottság! Alsófehérmegye közegészségügyi állapota 1884. második felében a megye nagyobb részében általában kedvező volt, mivel a betegedési és halálzási viszonyok a reudes átlagot felül nem haladták, sőt sok helyt még azon alul is maradtak, de 4 városi és 14 falusi községben a roncósó toroklobnak kisebb-nagyobb szünetek után mind-egyfelé felbukkanása, eseteinek gonosz indulata s járványos elterjedésre való hajlama a különben kedvező állapotot többé-kevésbé megzavarta, néhol igen kedvezőtlenül alakította.

Julius elején a szokatlantul híves időjárás miatt megjegyzészerű hurutok és lobok, különösen hörgőhurut s torok-és mandolalob voltak a gyakoribban előforduló bántalmak, míg a hó második felétől október 10—15-dike tájig a gyomor- és bélhurut, valamint a hurutos vérhas nyomult előtérbe s különösen Abrudbányán, Vizaknán, a balászfalvi, m.-ujvári és alvinezi járásokban igen gyakori megbetegedést képezett, mely hajok azonban, deezára a tünetek hevesességének, czelszerű magatartás s okszerű kezelés mellett többnyire gyógyulással végződtek. — az általános cholera rémület alatt álló félénkebb kedélyeket sokszor aggodalomba ejtették. Cseszemőknél a gyomor bélhurut cholera-szerű tünetekkel járt néhány esetben, de ezek is csak ritkán végződtek halálosan. Monora községben több hét folyamán mintegy 30 java életkorában levő erőteljes férfi és nő szenvedett részint hurutos vérhasban, részint nagyobb fokú bélhurutban, kik közül 4 a betegségnek áldozatul esett. Valamennyien a járásorvos gyógykezelése alatt állottak.

Abrudbányán a nyári hónapokban gyakori volt az őszenvi fülthőmirigylob, — néha herelellobbal kapcsolatban, mely azonban többnyire oszlás utján gyógyult s csak kivételesen vezetett genyvedésre; hasonló esetek szorványosan egyebütt is fordultak elő.

Az orvosi személyzet s az erre hivatott közigazgatási közegek tevékenységét a cholera elleni intézkedések fogantatosításán túl e félévben leginkább a roncósó toroklob ellen folytatott küzdelem vette igénybe, mely betegség augusztus közepén Gyulaféhevárt és Abrudbányán, szeptemberben Nyirmezőn, O.-Girbón és Kornán, októberben Tövösen, Csügeden és Vládházán, novemberben Ganrén, Pojána, Galacz, Kozslárd és Nagy-Enyed községekben, decemberben Ompolyicza, M.-Bagó és Maros-Ujvár községekben lépett fel szorványos esetekkel, de a melyek Nyirmező és O.-Girbó községekben csakhamar veszes járvány kitorését s több hétig tartó pusztítását okozták, melyet nagyon elősegített a nedves, hideg időjárás, a nedves szűk egészségtelen lakás s a lakosság gondatlan magatartása s fatalismusa. — Járványosan kezdett a baj terjedni O.-Lapádon is, de itt szerencsére aránylag rövid ideig tartva, már december első harmadában megszűnt s kevesebb áldozattal beerte. Hasonlólag megszűnt a járvány december 20-dika tájt O.-Girbón s november és december folyamán a többi megleggett községben is; O.-Girbón november végén s december elején már csak szorványos esetek mutatkoztak s a betegség teljes kialvása volt várható, midőn váratlanul december 10-dike körül a járvány újra lobbot vetett s bár előbbi hevesességét nem érte el, de mérsékelt belterjességgel a jelen évbe is átnyult. — A fenn érintett s a havi jelentések során többször említett okokon kívül, melyek a baj kialakását késleltették, lényeges hátrány az is, hogy közel orvos nem kapható s a gyógykezelést vezető járásorvos a megtámadott községtől több óra távolságra lakik s a kezelésre fordítható idő nagy részét az ide-odautazás emésztí fel.

E betegség pusztításai e félévben igen jelentékenyek voltak; ugyanis 4 városi s 14 falusi községben megbetegedett e fél év folytán 193 férfi, 234 nő, összesen 427 egyén, 259-el több mint az első félévben; ezekből meghalt 296, felgyógyult 126, kezelés alatt maradt 5.

(Folytatása köv.)

Felvilágosító felelet

a „Közérdek“ 48-ik és következő két számok hasábjaiiban egy román nyilatkozatára tett észrevételekre.

(Vége.)

Végtere az annyiszor említett észrevételek által arra is fel vagyok hiva, világositanám: mi volna az igaz és valóságos jogegyenlőség amerikai és más vegyes nemzetiségű civilizált államok reánk találó példájával illusztrálva,

TÁRCZA.

Miért nem nősült meg a bácsi?

Lányosi Bertalan bácsi azok közé tartozik, a kik elmondhatják magokról, hogy megérték azt az időt, mikor a magyar nemzetre vasköpenyeg nehezedett, mely képtelenné tette még az akaratot is, meg aztán megérték azt a kort is, mikor a magyar nemzet lerázta magáról a kényeszerruhát; mikor élni, hatni kezdett és tudott.

Kár, hogy mi nem tartozunk emé szerencsések vagy ha úgy tetszik, szerencsétlenek sorába. De eleget hallottunk amaz időkről olyan egyénektől, mint ez a mi Bertalan bácsink.

Képzeltetek magatoknak egy nyílt tekintetű arezot, melyen még megvan az egészséges pirosság, szembeszökő a tekintélyes sasorr, a beszédes, bajszkörtette száj, képzeltetek egy elvonultságban élő, jószívű, jóindulatu hatvan éves öreget ősz fűrtökkel, deres szakállal, nehézkes, de még mindig rátartó természettel: és előtettek áll Lányosi Bertalan bácsi, a ki minden követelménynek inkább megfelelel, mint a saját beces nevének.

Nincs hát semmi, extravagans rajta, csak olyan, mint mások. Láttunk illyent eleget, mért törődni vele?

Ó nem is ezért akarjuk megörökíteni ezt a mi bácsinkat, a kit rokon vagy nem atyafi, barát vagy idegen, ismerős és ismeretlen, a gyermektől fel a vele egykorunkig mind-mind bácsinak nevez, bárha az illyez, önkénytelenül is tiszteletet gerjesztő alakok mindíg inkább megérdemlik a velök való foglalkozást, mint pld. azok a celebritások,

a kiknek minden ismertető jegyük e szavakban foglalható: olyanok, mintha skatulyától keltek volna ki.

Hanem ettől a közös bácsitól hallottunk egy történetkét, egy különös epizódot a saját életéből s ezt szeretnők másoknak is tudomására hozni.

Künn voltunk falun, a bácsinak egyik vendégszerető pajtásánál, ott beszélte el az öreg sok, de igazán sok faggatás után ezt a furcsa esetet.

Az összegyűlt társaság éppen poharozásnál állt. A férfiak csak magukra. A nők a szívélyes háziasszony kalauzása mellett a kert árnyas sűrűjét keresték fel.

Volt a társaságban egy Herend Jóska nevű, barnult arczu, vig fru, a kinek az a rosz természete volt, hogy a hol és a kivel csak szerét tehetta, kötekedett, és kötekedett olyan fáradhatatlan szívóssággal, hogy a ki nem ismerte ezt az egyébiránt ártatlan természetét, bizony halálosan meg tudott volna reá haragudni. Ennek köszönhetjük a történet elmondását.

Épen a hávasságról van szó erről a kimeríthetetlen themáról, melynek az a tulajdonsága, hogy minél többet feszegetik, annál hálószerűbbnek mutatkozik.

Két pártra oszlott a csapat; az egyik hevesen vitatta, hogy az embernek már méltósága, becsülete magával hozza a nősülési eszméjét, a másik párt ellenkezőképen azt igyekezett bizonyíthatni, hogy az egész házasság nemcsak nem nélkülözhetetlen, de sőt fölösleges is.

Mindenkinek megeresztette szavát Bacchus bűvös nedve, mindenki elesattantott egy, ha nem is ovatot, de legalább — dietiót. — csak egyes-egyedül Bertalan bácsi hallgatott állhatatosan, behuzva nyakát attilája gallérijába s hatalmasokat fuja a nagy tajtékpipából, mintha önmagát

akarta volna füstfelhőbe burkolni, hogy észre se vegyék jelenlétét, hogy ne várjanak nyilatkozatára.

Hanem az a Jóska sas szemét nem kerülte ki. Egy darabig csak nézte az öreget, oda is szögött fülébe egyszerűkészer, hogy: „Hát a bácsi?“ — a miért aztán az öreg tiltakozása jeléül egy egy tele száj füstöt bocsátott, — de az öreg mintha csak gépies füstbányóvá lett volna, hallgatott makacsul, elnyomta szavát a füsttel.

Azonban Herend Jóska nem az az ember volt, a ki már az első löveg süketelenségénél felhagyott volna az ostrommal.

Épen mikor az öreg egy új pipára akart gyujtani, Jóska kirugja maga alól a nagy háttas széket s elkiáltja: „Halljuk az öreg Berti bácsit!“

Persze az egész társaság ecohá változott, csak Berti bácsin látszott a nehezteleés, arczu kigyult, szemiből egy pillanatra eltűnik a jóságos tekintet, homlokán néhány komor felhő vonul át s öklével ugyancsak megmarkolja a vastag pipaszárt. . . .

„Vonakodik az öreg.“ veti oda az egyik, mikor az általános zsvaj csillapodott.

„Restelli a dolgot.“ fúzi tovább a második.

„Pedig nem minden lány olyan ám, mint a báró kisasszony!“ ingerkedik a harmadik.

Mint sebzett oroszlan zugott közibök az öreg Berti bácsi erős hangja: „Szót se többet, különben megfeledkezem a tisztelet-ről, melylyel e háznak tartozom.“

Csakhogy a Jóska nem tágitott. Oda sompolygott az öreghez s egyre nógatta, hadd beszélje el: miért nem iratkozott bé a becsületes emberek sorába?

születi rész esetleges a szép hivatása, hogy es tanokat terjessze. nem az a céljuk, essünk minden súlyt a biza-iskola nem ha ment át. Hiszen dszer nélküli túlsók stán szenvedtünk és slyozhatta volna. Ha oly mertékben — a ánkra nézve feltétlen — egy-egy akrízis. nathat.

les vetéstorgóban. A egymáshoz. Ne le- ve. szántóföld ké- ny. ha reudes for- nbség.

száma. A mi — yes masokkal. Hanem e ked-oznek a kun- lap nélkül — hatá- nk orvoslását — az (E—s után).

társaság az 1884. évi dőzember 11-én tartott ülézi eredménye igen kedvezőnek látszik. A társaság évi bevételei ebből 6.124.223.23 frank a vegyes szerződésekre, 1000 kL — szerződések. A társaság alap tőkéje végén 87.284.420 frank értékű értékpapírokkal nem realizáltak s így 1000 kL. Ez értékpapírokkal a társaság 1.021.957.50 frank az Indiai és gyar- 1.035.290.83 frank más részvényekben, elsőb- 1000 frank vasúti és más értékpapírokkal, mihez a 1.042.488.86 frank jel- tésben.

SÉG:

NYÍRMEZŐ.

JÁNOS.

ny.

tal a következő

466	öl.
734	..
309	..
336	..
1571	..
435	..
652	..

OS urnál jelent-

ve-
dek,
zak-
ztá-
gól-
kból
lva-
ron
ik.

s egyszersmind mutassam ki, hogyan és miként teszi naponta rosszabbá a helyzetet a szentesített törvény szegésével?

En amerikai dolgokkal keveset foglalkozom; némi ismeretséget és tájékozást nyertem az újabb időben volt magyarhoni főispán báró Majthényi tapasztalás által szerzett elbeszéléseiből. E jeles honfi mint politikai emigráns 18 évet töltött Északamerikában. — engemet pedig 1867. évben a véletlen hosszabb időre társaságába hozott; szerinte Amerika szabadsága és jogegyenlősége abból áll: ki-ki beszélhet és írhat a hogy neki tetszik. — megjegyezve azt, hogy az angol, mellette a francia és német nyelvek mint többségi nyelvek a közigazgatásban és igazságszolgáltatásban előnyvel bírnak, — ki-ki imádkozhatik amint lelkiismerete tartja; ha pénze van játszhat oly szerepet, amit akar; ha testi ereje bírja, munkát kap. még pedig jó napi fizetés mellett, — ha pedig pénze és testi ereje hiányzik, akkor bizony heverhet az ut közepén is, mert az amerikai önző lakos, reá se néz. — A mi igen tiszteletra méltó bárónk, ki — mint beszélt — kellei-nél laposabb erszénnyel menekült, napszámi munkával, főképp cséplőgépnél és gyopással tartotta fenn életét, s nyolcz év alatt csak töröküzakenyérről élt, melyet maga készített; később egynehány hold földre tevéen szert, azon nem manurustica, amint szokták mondani, hanem manupropria egy kis házikót emelt magának, azután egy néhány tehenet vett, melyek tejét a városba eladás végett vecturálta stb. — Véleménye szerint e szabadság hazája se nevezhető tökéletes Eldorádonak.

Ezt mint curiosumot csak mellesleg hozván fel, — csekély megyőződésémmel fogva, eltekintve az Amerika, Svájc és Francia köztársaságoktól, melyeknek állása és körülményei nem azonosak a miénkkel, az igaz valóságos jogegyenlőség egy poliglott tartományban, a milyen az állam erdélyi része a lenne, hogy minden különbség nélkül az államban levő compact és számos népü törzsekös nemzetiség tagjai valamint a közterhek viselésében, ugyszintén az államtól kitelhető anyagi és szellemi javakban egyformán részesüljenek a nélkül, hogy az erősebbnek szabad legyen a gyengébbel tetszése szerint bánni és csak alamizna gyanánt valamit odavetni, a hogy most nálunk történik, mert ez — merem mondani — csak satirája a jogegyenlőségnek.

A kérdett felszólítás második részére, törvényszegést illetőleg, feleletem a következő:

A dualismus megejtése után 1868-ban a nemzetiségek megnyugtatósaért hozott be a 44-iki törvényezikk mely azon év december 6-án ő felségétől a királytól szentesítést nyert; ritka épületben található annyi kibuvó ajtó, mint a hogy ezen törvény szerkezetébe találtak; például e törvény 27. §-sa ekép szól: „Az államkormány gondoskodni fog, hogy az országos, bírói és közigazgatási hivatalokba és különösen főispányok a különböző nemzetiségekből a szükséges nyelvekben jártas alkalmas személyek a lehetőségig alkalmaztassanak.“ A lehetőség a volt, hogy azonnal egy néhány megyei főnökök, tör-

vényszéki elnökök és bírák, kik mint románok hivataloskodtak, nyugalmaztattak, — mások távolibb vidékre küldettek, a hol azon lakosok nyelvét nem értvén, kényszerültek lemondani. De bár ezen szentesített törvény azon része, §§-sai tartatnának, melyek kivétel nélküliek és félre nem magyarázhatók, melyek szerint törvénybírák és közigazgatási tisztviselők kötelesek jegyzőkönyvet, ítélet kimondását, idéző levelet a folyamodó és perfolytató nyelvében szerkeszteni, kimondani és kiadni, — de mi történt? a helyett, hogy a tisztviselők a törvény megtartására köteleztettek volna, ellenkező s törvényszegő rendeletet kaptak, melyet ha hivatalba akartak maradni, kénytelenek voltak megtartani; egy szegény falusi bíró sokszor más faluba kénytelen utazni, hogy megtudhassa, mit foglal magában a szolgabíró czédulája; — ily és hasonló törvényszegések napról-napra teszik rosszabbá a dolgokat. — Attól tartok, hogy ezen csekély tett jegyzeteim nem a legjobb benyomást okozandják, de azért még is kérémm, ne vegyék rossz néven egy olyantól, ki tiszta lélekből óhajja a haza boldogságát és nyugalmit. Meglehet, nem éppen illő helyen lesz, de mégis jónak látok egy körül-ményről említést tenni.

A magyarok a szabadságharcok elvesztése után az 1850-ik évben — legalább azon a vidéken, a hol én laktam — egy egész év lefolyta alatt szüntelenül ágyudörgéseket hallottak, s hogy ez vagy amaz érkezik az elvesztett szabadság kivívására; az ohajtott szabadság el is érkezett, de nem onnan, a honnan várták, mert a hallott ágyudörgés csak képzelődésből szökött. Ebből indulva ki, jó lenne oly kibékítési módot találni, mely a nemzetiségeket kielégítse, a bizodalmat, mely most mondhatom hiányzik, helyreállítsa és mindenestre összetartásra buzdítsa.

Miután azon pontoknak, melyek felvilágosítására fel voltam szólítva, a mennyiben egy erőten öreggőt kitelhetett, eleget tenni igyekeztem — s ezennel politikai dolgok vitatásáról örökre lemondok, de azért legutolsó lehelletemig nem fogok megszűnni az ég Urát és nemzetek Istenét imámmal kérni e drága haza virágzásáért és az ezt alapító és örökre fenntartó népei testvéri egyetértéséért

Papfalvi Constantin.

LEVELEZÉS.

Maros Ujvár, 1885. jan. 13.

Maros-Ujvárról sok szépet regél a fama. Legnagyobb részben igaz. Megyénk területén egyike ez ama helyeknek, hol a fejlődési processus legerősebb mérvben jelentkezik. Ezen szempontból bátran Enyed után sorozhatni.

A közel 3000 lakossal bíró nagy bányaközség helyrajzi fekvése- és pénzforgalmánál fogva a legnépesebb heti-vásárokkal dicsekedik. Enyed és Torda iparosainak, a vidék termelői osztályának nélkülözhetlen pénzforsát e vásárok képezik. Fájdalom! mult év nov. 7-én 9046. szám alatt

„Eb a lelke kölyke! de rám éhezélt. Mi lel, hogy el nem férsz tőlem?”

Herend Jóska észrevette az öreg homlokán az utolsó kis felhőkét, mely már-már eltűnendő vala, bátorságot vett magának s szelíd kérésre fogta a dolgot. A többiek is neki bátorzkodtak s az öregtől most már igazán udvari-lanság, sőt vakmerőség lett volna még tovább is ellenállni az általános óhajnak. Rászánta hát magát s miután az egész társaság ismét helyére telepedett, végig nézett a figyelő arcokon, elbeszélte a történetet, melynek im itt a veleje.

Volt a bácsi falujában egy, valaha vagyonos, de az időben csak hitelből élő, elszegényedett bárócsalád, mely következő tagokból állott. A körülbelül ötven éves Simay Alfred báróból, mint családtagyából, pöffeszkedő, sikitó hangu élete párbójából Szenvey Lujza nagysámból, a 25 éves Aladár báróból, a ki egyebet se tett e 25 év alatt, mint hogy az első öt évben ő maga sirt, a második öt évben már a mamáját is sírásra fakasztotta, a harmadik ötben kisebb nő-vérét Francziskát készítette a könyvek megismerésére, a negyedik öt évben az édes papának esalt keserű könyveket szeméből, végre az utolsó öt évben anyira jutott, hogy övéinek teljes és korlátlan parancsnokává avangeirozott, a mikor is senki se sirt többé, de annál inkább búsongott s engedelmeskedett mindenki az ifju nagyságos urnak. A család legifjabb tagja volt pedig Francziska kisasszony, ki épen 16-ik évet töltött be, mikor a farsang egy szép napján a család feje arról értesíté környezetét, hogy a pénztár fenéig kiürült, a hitelnek is alig van már kelendősege, minél fogva kénytelen felhívni a figyelmet, hogy kiségitő módrról és eszközről tessék gondolkodni.

A mama rögtön készen volt a javaslatlalt.

„Fenn maradt még az egyetlen mentő eszköz“, mondá „melyet fájdalom, igénybe kell vennünk. Francziska 16 éves báró kisasszony, gazdag férjet szemel ki magának s én azt hiszem, elég ügyes, elég szép, hogy csakhamar meghódítsa. És így meg van mentve a család becsülete.“ Minden szem az ifju leányra fordult.

A mama azonban nem várta bé a szeszélyes terem-tés szavait, hanem határozottabb planumát elterjeszté a gyülekezetnek. Ott van . . . Lányosi Bertalan; ugy is sokat tart a czimre, behálózuk s egy félév mulva czélánál vagyunk. Hangos bravora nyitlak az ajkak, csak Francziska hallgatott.

Egy napi gondolkozási időt kért. Megadatott. Ezen a napon volt a báró névünnepe. Szűkebb köri társaság, ugyszólván élite volt összehívva.

A család vagyona nagyot erőlködött. A fiatal bárókisasszony még nem tudta: mit tesz szerelmesnek lenni, mit tesz: vonzódni valakihez elváhatatlanul, szeretni forrón, igazán, végig; egy egész életre; csak azt tudta, hogy fény, ragyogás, vigalmak nélkül nem bírna élni, azt hitte, hogy az emberi boldogság abból áll, hogy a leányt néhány csinos udvarló röpkedje körül, szakadatlanul ismétlődjék a mulatság, a zaj, pompás öltözékekben, díszes ékszerekben válogatni lehessen — aztán ennyiből áll a boldogság.

Hamar készen volt határozatával. Ebéd közben mind-járt meg is sugta a mamának hogy: „Jól van.“ A mama legott elérte. Ó a mamák olyan könnyen megértik leányuk titkos értelmű szavait.

S hogy rövidke legyünk, estve meg volt hódítva a vidéknek nemesak legdelibb, hanem a mi itt legfőbb: leg-gazdagabb férfia: Lányosi Bertalan ur.

Mikor az estély után haza ment a derék férfi, azt tapasztalta, hogy tökéletesen ki van forgatva az ő szép eszéből. Hiába nyomta el ellenkedő hideg logikával szivének dobogását, hiába akarta elhitetni magával, hogy az egész muló ábránd, semmi más, — — az a hervadozó rózsácska, melyet még mindig ujjai közt szorongatott s mely azon az estén Francziska kisasszony hajában disz-lekedett, megmondta a valót.

Igy történt aztán, hogy Bertalan úr másnap látogatást tett a bárócsaládnál, a hol is — érdekből vagy nem, elég hogy — kiváló előzékenységgel fogadták, a mama elébe

kelt alispáni rendelet folytán ezen hetivásárokról az idegen iparosok az 1884. évi XVII. t. 50. §-a értelmében eltűntek. Hogy ez mennyi kárral jár községünk, vidéki népünk és a kincstár érdekeire nézve, azt majd egy külön cikkben fogjuk felfejteni.

A nyári idény alatt annyi jótékony ezélt szolgáló és kedves szorakozást nyújtó műkedvelői színelőadásokért jeleuben gazdagon kárpótolnak a minden második szombaton tartatni szokott táncestélyek. Tudja Isten, csak táncestélynek nevezem-e? hol a téli összejövetelek annyi kedélymelegséggel és fesztelen időtöltéssel feleltetik a mindennapi élet gondjait!

Dieserétünkre legyen mondva: a kezdetben uralgó személyi és családi éles distinctio elenyészőben van. Szinte már annyira mentünk vala, hogy a diplomáinkat keressük elő meg tudni kivel, hogy és meddig válthatunk szót? s miféle modort alkalmazzunk? Átláttuk azt, hogy ily módon jó társadalmi életet biztosítani, egymásnak kölcsönös támogatást nyújtani, jótékony cseleokra kontribuálni teljes lehetetlen. Átláttuk, hogy egyik család ponderáljon, a másik csak numeráljon, ilyen körülmények közt nem alkalmazható. És így leszünk ismét a régi jó hirben álló jókedvű marosujváriak! Csak a zenekarunk volna jobb s ne menne hátrafelé, mint rák. Már dudorászák is:

Banda banda havá lettél?

Torda-hirből be kiestél!*

Érzi fülem s felsohajtok.

Mikor egy figurát hajtok. . . .

Reméljük Limann karmester már saját érdekében is megteszi a tennivalót s annyira figyelmes lesz, miszerint hébe-hóba (teszem fel egy szép karácson ünnepen) a templomban is egy-egy introitust, graduált vagy offertoriumot elzenélt. Ez így szokott történni a katonaságnál, a bányász helyeken, szóval mindenütt, hol korporális zenekar van. És az a bányász nép, melynek filléreiből áll fenn a zenekar; az a bányász nép, mely a Jerikó ostrománál használt ócska indulók mellett szivesen eltűr egy kis változást; az a bányász nép, mely nehéz munkájához a kitartást, az Istenben való megnyugvást, lelke nyugalmit és boldogságát a vallás érdekeihez kapcsolja; az a bányász nép — mondom — halva templomban a főséges zenét, azt fogja mondani: a karmester nem hiába huzza fizetését!

Hogy a keresztény szeretet a mi iskolás gyermekeinket is felöltöztette, hogy a műkedvelői pénzalap kamatozik-e? s hogy a községi előljárásság mikép lett megválasztva? ezekről majd a jövőben.**)

Zandirhám.

Tövís, 1885. január 10.

Községünk a farsang kezdetével újból egy kedélyes és sok élvezetet nyújtó estély által élénkült. — Az itteni műkedvelők, Kovács Lajos ur vezetésével, folyó hó 6-án este a „Czigány“-t, Szigligetinek ezen soha el nem

*) Tordán a bányanagy jubeliuma alkalmából szép elismerést vivott ki.
**) De mielőbb ám!

Szerk.

ment a jöttnek, a papa messziről nyújtá üdvözlő jobbját, a szép Francziska meg — méltóságán alól — elpirult, mikor jöni látta leendő férje-urát. Bertalan ur valósággal szédülni érzé fejét, egészen meg volt babonázva.

S három hónap alatt oly előre haladt a dolog, hogy a negyedik hóban már az egész környék a szép pár közeli jegyvtásáról beszélt.

És a miként a mama jósoitja, félév után csakugyan kitűzték az eljegyzés napját.

A báró nagy ígéretekkel egyidőre elhallgattatta a tola-kodó hitelezőket, sőt ezek egyike a kiből nem halt volt ki minden emberbaráti érzés, még kölcsönözött is utójára annyit, a mennyi a jegyvtási ünnepély költségére elég-séges volt.

Berti bácsi, vagyis akkor még a szép Bertalan ur, ezen nevezetes napon teljes magyar galába tette magát, nagy magyar létére sarkantyus eszímában, finom fekete atillában jelent meg. A mama ugyan firtorgatta egy kicsinyeg kegyeske orroeskáját a pengő sarkantyúnak, a kisasszony is el-el mosolyodott az ő drágájának illetően kicsepített voltára, hanem mit volt mit tenni, az a sarkantyú most mentő anygala a bárói tekintélynek.

Megfirtótt a czeremónia. Vége volt a lakzink is, rárántotta a Miska primás a csárdást. Bertalan magához ölte rettenetesenn húzódo Francziskáját s méltóságos tartással lejték el a lassut. Mikor aztán madárkönyvséggel, de azért férfias keccsel rakni kezdte a frisset, az első fordulónál lefutott az égről az ő boldogságának csillaga, az átkozott sarkantyú beléakadt a leendő menyasszony hosszú uszályába s a mi Bertalanunk végig terült a padlón s ott, hogy megóvja magát az ájulástól, egy kifent bajuszu bárócska koblére omlott. A társaság e perczben levetkőzte nrias méltóságát, elteledeve az ünnepély magasztosságát s harsogó kacajban tört ki. Francziska a mellékszózájába osont, a papa dörmögött valamit magában, a mama pfuj-:a pfuj-t futt, s alig méitatta leendő vejét egy megvető tekintetre, a társaság pedig gúnyosan habozott.

A vőlegény nagy gyorsan felugrott s mintha se látna,

1885
évülő néps
iskolája és
Sándor (Vá
Möndy Kál
gány), Kas
Székelyhid
Sulez Dáni
(Rebeka), U
Mari (Sári)
dorné). —
nek, összev
hagyott fen
leg működő
zönség rész
bebizonyít
lelkes műb
tudja páros
hogy többet
mit a fénye
bevétele ere
zenére adot
adásokat, a
tisza jöved
kisebbszerű
Felül
Zeyk Gábor
szintén töb
közölni.

Nem
helybeli kö
reműködés
Molnár Józ
azon bazafi
mindeneset
tartását me
műkedvelők
fogadta és
helybeli gy
ves volt, ho
járó jegyvá
sága mellet
teljesítette
dégős Löw
menek így

Az el
tett, tánczi
minden edd
rék szolgab
„Fekete“ G
hogy a reg
Tövís
gán tultet
kes közönsé
müpartoló é
lemét, meg
is derek sz
valamint tis
lányrészt.

se hallna, k
nem ért, a
sen esapta
egy egész t

Porig
is tudott jut
baja, hanem
kódás miatt
Épen
magához, k
kel. Rájok
velet forgat

Erre
nagy szem
van. Öntud
Kétségbeje
örökkévalós
a levelet s
estén mátk
gyűrűjét. A
gáltatta át a
esés közben
gurult. Ezen
lehetett.

A mi
mészetű, de
agyába. Csa
közé volt ég
még a válp

Ez ro
fogva pedig
a nőket. . .

A bár
mondta, me
családról, —
riant talált i

1886

évül népszínművét adták a helybeli reformata egyház iskolája és tanítói fizetés javára. Közreműködtek: Krengel Sándor (Várszegi), Boér János mint vendég (Kurta), Köröndy Kálmán (Márton gazda), Kovács Lajos (Zsiga ezri), Kaszler Ferencz (Peti), Schmotzer Lajos (Gyuri), Székelyhidy Antal (hajdu), Krengel Sándor (kisbíró), Sulez Dániel (násznagy). — A nők közül: Boros Gizella (Rebeka), Ujvári Jozefa (Évi), Molnár Róza (Rózi), Szabó Mari (Sári), Szaboszlai Jolán (Erzsi), Andrási Róza (Kondorné). — Az előadás daczára a sok kezdő és fiatal erőnek, összességében a különösen alakítás tekintetében nem hagyott fenn kívánni valót. De mi haszna volna a tényleg működő tagok minden igyekezetének, ha pártoló közönség részvéte által nem támogatják; ez alkalommal is bebizonyította Tövis műpártoló közönsége és a vidék több lelkes műbarátja, hogy áldozatkészségét lelkesültséggel tudja párosítani. A színterem zsúfolásig megtelt annyira, hogy többen voltak kénytelenek visszatérni helyszüke miatt, mit a fényes bevétel is tanusít; mert ezen estély 95 frt bevételt eredményezett, melyből leszámítva a díszítés és zenére adott költségeket, valamint más nélkülözhetlen kiadásokat, a fenti czél javára mégis fennmaradt 46 frt tiszta jövedelem. Ez oly fényes eredmény, hogy bármely kisebb városnak is dícsőségére válnék.

Felülfizettek: báró Kemény László 10 forint 80 kr., Zeyk Gábor 5 forint. Fogadják hálás köszönetünket, ugyanint több műpártoló, kiknek neveiket később fogjuk közölni.

Nem hagyhatom említés nélkül dr. Boér Jenő ur helybeli köztisztviselőben álló orvosunk fáradhatatlan közreműködését a színpadi díszletek összeállításánál, valamint Molnár József helybeli jegyzőnk és kedves családjának azon hazafias és ügybuzgó áldozatát, hogy lakásán — mindenestire alkalmatlansággal járó — színi próbák megtartását megengedte és vendégszerető házában nemcsak a műkedvelőket, hanem azoknak hozzátartozóit is szívesen fogadta és nem egyszer meg is vendégelte; — továbbá helybeli gyógyszerész Slafkovic Jácint urat, ki oly szíves volt, hogy most is — mint mindig — a fáradsággal járó jegyváltást, illetve pénztárnokságot bokros elfoglaltsága mellett is elvállalta és lelkiismeretes pontossággal teljesítette is. Fogadják hálás köszönetünket. Végül vendéglős Löwe Samuel ur is méltó elismerést érdemel termének ingyen való átengedésért.

Az előadást, mely mindnyájunkat teljesen kielégített, táncvizsga követte, kedélyesség és fesztelenségben minden eddigieket felülmúló. Ott láttuk Szász József derék szolgabíránkat is segédjével együtt és több vidékieket. „Fekete“ Gyuricza varázshangú zenéje annyira lelkesített, hogy a regghajnal vigalom közt láttuk ránk pirlani.

Tövis halad! Tövis művelődik! Tövis nem hagy magán tulteteni a szomszéd városok által. Eljen Tövis lelkes közönsége! — Kívánjuk, hogy továbbra is tarsi meg műpártoló és nemzetiségünk előhaladásáért lángoló szellemét, megölve a visszavonás mérgegyőjét. Es ebben is derék szolgabíránkat tapintatos és igazságos eljárásának, valamint tiszteletre méltó népszerűségének jut az ország-lányrész.

Egy a nézők közül.

se hallna, kirohant az ajtón, meg sem is állt a míg haza nem ért, a hol a eselődés legnagyobb bámulatára dühösen csapta bé maga után az ajtót. Hisz a büszke nemest egy egész társaság kinevette és miért? . . .

Porig volt alázva. Órák kellett, a míg csak annyira is tudott jutni, hogy körül nézze magát. Nem történt semmi baja, hanem a különös, kellemetlen véletlen okozta rázkódás miatt csak reggel felé jött szemére az álom.

Épen mikor azt álmodta, hogy drága feleségét öleli magához, kopogtatásra ébred föl. — Inasa jött levelekkel. Rájok se ügyelt most. Hanem az inas egy külön levelet forgatott ujjai közt, a mi nem postán érkezett.

Erre már mégis kíváncsi volt. Kikapta a levelet s nagy szemeket meresztve érzéklí, hogy a levélben gyűrű van. Öntudatlanul ujára tekint, a jeggyűrű nem volt ott. Kétségbeesett zavarában minden ujján rendre kereste az örökkévalóság jelképét. Nincs a gyűrű egyikén se. Feltöri a levelet s kibihl a saját édes gyűrűje, melyet azon a szép estén mátkájának ujára vont. Tehát visszaküldték a saját gyűrűjét. A melyiket jegyese ada, azt másnap szolgál-gáltatta át a szobaseprő a bárókisasszonynak. Ama végzetes esés közben valahogyan lesiklott kezéről s a pamlag alá gurult. Ezentul már a körülményekhez képest értékesíteni lehetett.

A mi Bertalanunk nem volt ugyan heveskedő természetű, de azért kicsibe mult, hogy golyót nem röpített agyába. Csak lassanként látta át, hogy ő biz' ott csak eszéke volt egy renommirt családnak, mely büszkeségéről még a válponton se birt lemondani.

Ez volt a Bertalan bácsi története. Attól a naptól fogva pedig sohase gondolt többé házasságra, meggyűlölte a nőket. . . .

A bárói család meg. — no ezt már nem Berti bácsi mondta, mert ő egyáltalán nem skart tudni többé arról a családról, — a család tehát egyebütt kerest s hir szerint talált is vizsgálatást.

Dr. Boros Gábor.

A nagyenyedi dalkör dalestélye.

A nagyenyedi dalkör dalestélye folyó évi január 4-én nem nagyszámú, de válogatott közönség előtt folyt le. A dalkör a jelen volt szakértők megegyező véleménye szerint ezuttal is szabatosan és meghatással énekelt s így a hozzákötött váradalnak most is megfelelt.

Am de nehogy valaki, a ki viszonyainkkal ismeretlen, azt következtesse ebből, hogy a dalkört az összhangzatos dal művelésében elért eredményre a közönség pártfogása valami nagy mértékben segítette. Az ilyesmi, ugy látszik, kezd a jámbor ohajtások közé tartozni s igen sokan az egyszerű tudomás-vételén kívül semmi egyébbel nem mutatják érdeklődésüket, nóha egyikök sem tagadja, hogy olyan művelt s még kevésbé művelt közönségű városban is, mint Enyed, egy jól szervezett dalkör nem utolsó köz-művelődési tényező. Az ily nemű vállalatoknak életető melege és gyámola a pártfogás, mely a tagok szorgalmát és buzgóságát is megkésztetzi.

Melegebb érdeklődést, szélesebb körű pártfogást tehát a dalkörnek!

A Berki Gyula szemképrázató technikája a zongora játékban viharos tapsra ragadta a közönséget, míg a zongora fűlsértő lehangoltsága kemény próbára tette idegeinket elannyira, hogy a mennyit élveztünk szemünkkel, annyit szenvedtünk fülünkkel s szinte sajnáltuk ettől a rozsz zongorától azt a művészi játékot, de a játszót mégis megújraztuk.

Bizony nem ártana, ha a műkedvelő társulat is más hangszeren keresné már a megromlott összhangot.

A dr. Nagy Albert és dr. Farnos Dezső által játszott fuvola és hegedű duett minden kitűnősége sem volt képes ellensúlyozni a zongora chaoticus disharmoniaját, pedig kezelője Varga József, mindig élvezetet szokott szerezni gyakorlott játékával.

A táncestély fel-fellobbanó, majd lankadó kedélyességgel egész fél egy óráig tartott.

Ezután a dalkör tagjai egy néhány érdeklődő vendég részvéte mellett barátságos közvacsorán tágitottak szűk határok közé szorított érzelmeiken.

Kapcsolatosan megemlítem a dalkör folyó hó 11-én tartott közgyűlését. A hivatalnokai kar és választmány csekély változtatással a tavalyi maradt.

Ez alkalommal nyújtotta át Nagy Lajos tanár, mint a dalkör elnöke, a dalkör nevében Zaida Jánosnak, a derék karnagynak a díszes vezénylő botot, törhetetlen buzgalma és fáradozása elismerésül.

Fizetésre nem telik, de az elismerés és hála soha sem fogy el!

Zaida János az elismerésért alkalmi elzárkenyedés-sel és meghatottsággal rebegett köszönetet.

CSARNOK.

Szemelvények

Dr. Smollett „Humphry Clinker“ ez. regényéből.

— Angolból Dr. M. — (Folytatás.)

Kedves doctorom!

. . . Közlebbi élményeink alig méltók a felemlítésre, de arról mégis értesíteni kívánlak, hogy Tabby nővérem a londoni és bath-i felstúlések után a férjhajhászást tovább folytatta. Komolyan szemet vetett valami kalandorra, ki igazában valódi zsvány volt, de ez az övénel sokkal veszélyesebb kelepezeket is jól ismervén, szerencsésen kivergődött. Azután egy Lismahago nevű vén, viharverte katonatisztet vett ezélba, kivel utközben ismerkedtünk meg s kinél sajtáságosabb embert soha sem láttam. Modora ép oly fanay, mint ábrázolja, de sajtáságos észjárása és ritkaságok gyűjteményéhez hasonló sok ismerete kívánatossá tette a vele való társalgást, daczára pedanteriájának s érdességeinek. Nem egyszer láttam oly vadalmát, melybe kedvem volt beleharapni zamatjáért, ha szinte fanaysága bántott is. Az ellenkezési szellem annyira erős benne, hogy teljes meggyőződéseim szerint lankadatlan szorgalommal elmélkedett, olvasott és tanult avégre, hogy képes legyen általánosn elfogadott tételeket megczáfolni s ezáltal babérkoszorut rakni a vitakozási nagyravágás oltárára. — Önteltsége annyira bárdolatlan, hogy a személyére vagy hazájára mondott dícséretet, ha még oly csekély is, nyomban visszautasítja.

Mikor megjegyzém, hogy annyi különböző tárgyról nem lenne képes értekezni, ha tömörked könyvet össze nem olvasott volna, — azt felelte, hogy keveset, mondhatni semmit sem olvasott s honnan is juthatott volna könyvhez az amerikai erdők közt, hol életének legnagyobb részét töltötte. Unokaöcsem azon észrevételten, hogy a skótok nagyon tanult emberek, kétségbe vonta állítását s kívánta, hogy ezt műveikből bizonyítsa be.

— A skótoknak — így szölt — van egy kis tudományos mázuk s ezzel csillognak a náluk is tudatlanabak közt, de el lehet mondani, hogy a tudomány csak a külső héjján eviczkelnek s a hasznos mesterségekben igen kevésre haladtak.

*) Most Bramle ur veszi át a szót.

Dr. M.

— De azt az egész világ elismeri. — vágott közbe Tabby — hogy az amerikai vadak leterítésében a skótok dícsősen viselték magukat.

— Biztosíthatom nagysádat, — szölt a hadnagy — hogy rosszul van értesülve; azon világrészben a skótok éppen csak kötelességüket teljesítették — s ő felségének egyetlen hadteste sem tűntette ki magát a többi felett. Azok, kik a skótok érdemét feldicsérték, nem voltak jó barátai a skót népnek. . . .

De e különöznek a következők voltak a legmerészebb állításai: hogy a kereskedés előbb-utóbb romlására lesz minden olyan népnek, melynél nagyobb mértékben virágzik, hogy a parlament az angol alkotmányok valódi fekélye, — hogy a sajtószabadság nemzeti csapás s hogy az annyira magasztalt esküdtszéki intézmény, ugy amint Angliában fennáll, gyalázatos esküszegésre s szembeszökő igazságtalanságra vezet. Szerinte a kereskedés ellenkezik s lélek nemesebb törekvéseivel, mivel nyereségvágyon alapszik, azon piszkos hajlamon, hogy embertársunk szükségéből hasznot huzzunk. Szerinte a kereskedelem természeténél fogva meg nem köthető s örökössé sem tehető; emelkedik bizonyos pontig s azonnal hanyatlani kezd mindaddig, míg vezető esatornái majdnem merőben kiapadnak, de arra nem volt példa, hogy ugyanazon népnél az apály másodsor is számbavehető dagályba csapott volna át. — E közben a kereskedés szülte bőség átöri a fényűzésa zsilipjeit s elárasztja az országot a felesleges romlottság minden nemével, a jó erkölcsök merőben megromlanak s ennek mulhatatlan következménye a bukás és megsemmisülés.

A parlamentre nézve a volt a megjegyzése, hogy a választó kerületek megválasztásának s a szavazatok után való járásnak gyakorlata nem egyéb, mint nyílt bevállása a megvesztegetés rendszerének, mely már meg is szilárdította magát az elvhűség, feddhetlenség, becsület és jó rend romjain, minél fogva ugy a megválasztott képviselő, mint a választók, szóval az egész nemzetet egyaránt meg van mételezve s romolva. Szerinte a kormánynak, mely egy rakás hivatal, méltóság s javadalom felett rendelkezik, mindig lesz akkora befolyása, hogy egy tőle függő nagy többséget szerezzen egy ily módon alkotott parlamentben; az ilyen parlament (volt példa rá) mindig kész meghosszabbítani határidejét, valahányszor az uralkodó érdekében állónak tartja a képviselőket tovább üléseztetni, mert ezeknek kétségkívül ép oly joguk van a vételtlenig, mint 3 év helyett 7 évig terjeszteni ki hatalmukat. Ilyen a koronától függő, alázatos parlamenttel, s e ezélra gyűjtőts idomított állandó hadsereggel akármelyik angol király szétrombolhatja, s valamelyik nagyravágó király hihetőleg szét is fogja rombolni az alkotmányok minden bástyáját, mert nem tehető fel, hogy egy fennkel szellemű fejedelem türelmesen bele nyugszik abba, hogy minden intézkedésében feszélyezzek, hogy egy fékezhetlen vadságu csésésék rájga, piszkolja mikor módjában áll minden ellenzékét a törvényhozás segélyével földre tiporni. Ugy nyilatkozott, hogy a sajtó szabadságát mindaddig nemzeti csapásnak fogja tekinteni: míg szabadalmat nyújt a leg-hitványabb gazembernek a legfényesebb érdem bepiszkolására, míg eszközt ad a legbecstelenebb lázító kezébe, hogy azzal a közönség nyugalmát megzavarja s a jó rendet felbontsa. Megvallotta azonban, hogy kellő megszorítással igen értékes szabadság: csak az a kár, hogy nem létezik Angliában eléggé hatályos törvény, mely kellő korlátok közt tartsa.

VEGYES HIREK.

— A folyó évi országos kiállítását Ő Felsége személyesen fogja megnyitni, „nemzeti ünnepélynek“ tekintvén.

— A bál az udvarnál a mily fényesen folyt le, ép oly sok kellemetlenséget okozott némely körökben. Ifjt Festetic Pál esetén kívül, kit tévedésből nőjével együtt, bívtak meg, minélfogva távozni volt kénytelen, nem kis port vert fel Ugron Gábor interpellációja aziránt, hogy miért rendezi herczeg Hohentobe az újvi fogadásokat és bálakat Budapesten, holott van magyar főudvarmester is gr. Szapáry Géza személyében. Az udvari szokások régi rendje lassan ugyan — de mégis változik és pedig főleg Ő Felsége egyenes akaratából.

— Ifj. Zeyk Károlyt a kolozsi kerületben egyhangulag országgyűlési képviselővé kiáltották ki folyó hó 12-én. Mi, kik a „legifjabb képviselőt“ közlebből vagyunk szerencsések ismerni, azért is örömmel fejezzük ki üdvözlétünket, mivel — az összekötötés érdekeinél fogva is, — benne megynék ügyei is egy öszinte támogatót nyertek.

— A képviselőházban a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi tárcza felett foly a vita, még pedig meg-lehető széles keretben. Megyénkbeli képviselők közül V isi Imre abrudbányai képviselő szözlát fel, általános figyelem között mondván el jules „szűzbeszédét,“ melynek a kormánypart elismerésén kívül meg volt azon igen érdekes eredménye is, hogy gr. Apponyi Albert válaszul egy kiváló rögtönzött beszédben fejtekte ki nézeteit és álláspontját.

— A tüzoltó zenekar Schneider Frigyes karnagy buzgó vezetése alatt szép eredménnyel halad. Ujban is 3 fiatal iparos állott be, kik reméljük nemcsak a zenekari tagok számát szaporítják, hanem tehetségükkel szaporítani is igyekeznek az eddig szerzett elismerés koszoruit.

— **Farsang.** A helybeli koresolyázó egyesület folyó évi február hó 1-én a régi városház nagytermében jótékonykezelő zártkörű táncestélyt rendez. Belépő-jegyek személyenként 1 forintért, családonként 2 frt 50 kr-ért az Oberth-féle gyógyosztályban válthatók. A tiszta jövedelem feleresze a honvédtisztek özvegyei és árváinak segélyalapja javára fordítatik. A t. hölgyek felkértenek, hogy lehetőleg egyszerű öltözékben jelenjenek meg. — A Bethlen-főiskolai ifjuság 1885. évi február 7-én, a régi városház termében, zártkörű bált rendez a maga olvasókörére javára. Belépő-jegyek a meghívó alapján előre válthatók Wokál János ur könyvkereskedésében, a bál estjén a pénztárnál. Egy jegy ára 1 frt. Felülfizetésekről a bizottság közszóval fog nyilvánosan számot adni. — **Tóvisen,** e hó 18-án zártkörű táncvigalom rendeztetik Löwe Sámuel vendéglőjének termében. Belépti díj személyenként 50 kr, családjegy 1 frt. Jelszó: Egyszerűség!

— **A fillérestélyt** rendező bizottság 1885. január 24-én a megyeház nagytermében táncszal egybekötött változatos programmu és jótékonykezelő fillérestélyt rendez. Kezdeté este 7 órakor. Belépti díj 30 kr, gyermekjegy 10 krajczár. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Vizaknáról írják:** Szomorú idôt élünk; elmondhatjuk, hogy a személy és vagyonbiztonság teljesen veszélyezve van. Ime a népbárók, népvezetők működésének újból egy szomorú eredménye. Folyó hó 13-án este hét óra tájt ismeretlen tettes a község közpénztárából vásárolt négy bikáját az istállóban, hol azokat csordapásztorok gondozták, késsel oly erősen szurta meg, hogy az egyiknek felgyógyulásához sinez remény. A hol a közvagyon ellen ilyen merénylet fordul elő, mit várhatunk egyesek? S ezen crudelitásnak oka semmi egyéb mint az, hogy január 1-én változtak a csordapásztorok, sokan folyamodtak a jól fizetett állásért, így sokan kimaradtak; s a mostani tett boszu az előjárósággal és a pásztorokkal szembe. Másfelől terheli a felügyelő személyzetet és előjáróságot is, hogy a közvagyonot oly gyenge felügyeletben részesítik, mely mellett ilyen gaztettek fordulhatnak elő.

— **Sz.-Földvárt** egy szegény vinczellér neje folyó hó 2-án három egészséges (2 fiu és 1 leány) gyermeket szült.

— **Maros-Ujvárt** folyó hó 12-én történt a községi előjáróság restauzalása, mely alkalommal Pásztor Gyula egyhangulag és nagy lelkesedéssel bíróvá kiáltatott ki. Adi multos annos!

— **Hymen.** Zustsák Róbert vasuti állomás előjáró Karácsonfalván eljegyezte Petrovits Laura kisasszonyt Nagy-Dobrán.

— **Helyreigazító figyelmeztetés.** Lapunk legutóbbi számában „A cselédejelentés kötelezettsége” című vegyes hír tévedésből szedettet külön a „gyulafehérvári hírek”-től. Gyula-Fehérvár sz. kir. városban ugyanis ez eljárás szabályrendeletileg van megállapítva, mi azonban sem a többi városokban, sem megyénk járásaiban nem érvényes. Mit is a kedélyek csöndesülése érdekében ezennel helyreigazítunk.

— **Helyreigazítás.** A mult számokban közölt nyilvános számadásokban egy pár sajtóhiba esett, mit kötelességemnek tartok kijavítani. Ugyanis Korbuly Bálintné nem 50, hanem 60 krt, és Papp Lenke és Dező nem 50, hanem 57 krt adott. Továbbá kimaradt Ober Lajos 50 kr adománya s így az egész összeg nem 113 frt 74 kr, hanem ide számítva a süteményekre adott pénzt is az egész összeg 115 frt 25 krt tesz. Huzelist Mátjáné nem egy, hanem 2 drb köntöst és 1 drb derekat adott. Továbbá a fiuk között nem 15, hanem 16 drb nadrág, és nem 7, hanem 8 drb mellény osztott ki és így összesen nem 38, hanem 40 drb új ruha osztott ki. Nagy-Enyed, 1885. jan. 14-én. A „fillérestélyt” rendező bizottság nevében Nagy Mózses, titkár és pénztáruok.

— **Babona.** Magyar-Igenben a mult év július havában özv. F. J. asszonytól ismeretlen tettesek pár száz frt középszent és több arany- ezüstneműt loptak el. A tett elkövetése utáni napon a káros asszonytól jelentkezik K. F. eszmadia mesterember s kinyilatkoztatja, hogy „ő” az ellopott pénzt és tárgyakat — egy Déva vidékén lakó kuruzsló asszonynak közvetítésével — rövid időn megkeríti, csak a károsnó lássa el utiköltség fejében 6 frttal. Utasításul adta a károsnónek, hogy a míg „ő” oda lesz senkit udvarába bemenni vagy onnan távozni ne engedjen. A babonának hívó károsnó ellátta bőséges utravalóval és a kuruzsló asszonynak adandó diárummal nevezett férfit, ki azonnal távozott. Két nap mulva visszatért, s fájdalomdult kebelrel tudatja károsnóval, miszerint eredménytelenül járt, mert a kuruzsló asszony nem tudott semmit tenni, hanem csak azt tanácsolta, hogy „a károsnó vagy más valaki helyette 3 napi böjtöt, de szigorú tartson, mert akkor a tolvaj jelentkezni fog.” K. F. a böjt tartását magára vállalta jó díjért, mit a károsnó szintén kifizetett neki; de mindennek dacára a tolvaj nem jelentkezett maig se. Így lett a károsnó e férfi által rászedve, így lett a „babona” hívés által megcsalva. Ez úgy jelenleg a gyulafehérvári

járásbírósnál van s hisszük, tudni fogja a bíró mi a teendője az ilyen K. F. féle emberrel szemben. Népvételek s jöjjen el országod!

— **A „Magyar Háziaszony”.** Az e ezim alatt Budapestén megjelenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapnak, mely a magyar gazdaszonyok országos egyesületének hivatalos közlönye, — előfizetési ára egy évre 9 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Előfizetheti legelőszérűben postautalvány által a „Magyar Háziaszony” kiadó hivatalához Budapestén, väci körút 20. Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezéért — legelőszérűben levelező lappal — fordulnak. A legújabb szám következő változatos tartalommal jelent meg. Tartalom: Mindenki tudja, de nem mindenki teszi. Virágh Jánosné szül. Illésfalvy Vilmaótól. — Alvás és álom. Sirisaka Andortól. — Háztartás. „Nagyném tyukjai.” Richnovszky Hermitól. — Divat. — Kertészet. — Kerti teendők január hóban. — Konyhaszat. — Heti étlap. — Hogyan főzünk, süssünk. — Hasznos tudnivalók. — Különfélek. — Irodalom és művészet. — Színház és zene. — Hymen. — Heti napár. — Szerkesztői izenetek. — Kiadóhivatal postája. — Hirdetések. — „Munka után” melléklet tartalma: — Csak vissza. Költemény. Majthényi Flórától. — Budapesti élet. Vértess Józseftől. — Bécsi élet. Darvas Aladártól. — Csarnok a török nők. Szalmás Árnoldtól. — Az első bál. Gr. Bethlen Málvintól. — Kérdések és feleletek. — Gondolatok. — Apróságok. Talányok. — Megfejtések.

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. decz. hó 8-dikáról Hecőtölter tisztabúza 5 frt — kr. Rozs 3 frt 50 kr. Elegybúza 4 frt 50 kr. Törökbuza 3 frt 50 kr. Zab 2 frt 30 kr. 100 klgm. széna 4 frt 60 kr. Szalma 1 frt 40 kr. Egy klgm sertésbúza 40 kr, marhahús 32, 36 és 40 kr. borjúhús 32 kr. berbéshús 28 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A pálmák szobában való tenyésztése.

Teljes joggal foglalnak el a pálmák, a növények e fejedelmei, mint Linné nevezi, házi dísznövényeink közt oly kiváló helyet; még nem régen csak a leggazdagabb emberek, hogy palotáikat pálmákkal díszítsék, míg ellenben most már szegényebb sorsuak szobáiban is találhatunk egy-egy példányt e szép növényekből. A pálmák a forró földön növényei és csak egy van a chamaerops humilis, mely Európában is honos. Most már mintegy ezerféle pálmafajt ismernek, melyek a hideg és száraz levegő ellen mind igen érzékenyek, minél fogva növényházaikban csak igen kevés fejlődik tökéletesen.

Ha szobában akarunk pálmát növelni, első és főfeltevel azt kell tekinteni, hogy világos helyre állíthassuk lehetőleg közel az ablakhoz. Meleg napokon a leveleket naponként kétszer meg kell öntözni tiszta vízzel mindkét oldalon, a mi frissitőleg és elevenítőleg hat a fejlődésre. A földet csak akkor kell megöntözni, ha kiszáradni kezd, mert a tulságos nedvesség ép úgy okozhatja a pálmák kihalását, mint a földnek, melyben áll, teljes kiszáradása. Az öntözés után a cseréptányrájában összegyűlt vizet mielőbb ki kell önteni, mert a gyökerek rothadását okozhatja. Az egészséges pálmákat évenként egyszer, májusban ültessük át $\frac{1}{2}$ közönséges kerti, $\frac{1}{3}$ rész trágya-ágyból való vagy gyepföld, kevés homok és porrártott faszén keverékbe s kerüljük az egészséges gyökerek minden metszését. Legalkalmasabbak a mély edények, mivel a pálmák gyökerei igen mélyen lenyulnak. Az edény fenekét cseréppel és faszénrel fűdjük be, hogy a víz szabadon lefolyhasson, mi által a föld megsavanyosodása lehetetlenné válik. Ha valamely páma a tulságos nedvesség következtében sárgulni kezd, a mi a betegség jele, azonnal porrártott faszénrel kevert homokos földbe ültessük át, előbb a gyökertörzset jól kimosván, miközben a beteg gyökerek gondosan eltávolítandók. Öregebb pálmákat csak minden 2—3 évben kell átültetni s igen czélszerű, ha ezeket a vegetáció fűdősökében hetekint kétszer vízben feloldott mütrágyával megöntözzük. Télen lehetőleg keveset kell öntözni és pedig állott és legalább 10 R. fokú vízzel, mivel a hidegebb víz a gyökerek betegségeit okozza. Ha rovarokat veszünk észre, melyek különféle alkobban különösen a levelek alsó részén jelentkeznek, mossuk meg a leveleket nem igen erős szappanos vízzel, vagy szárazszorosan hígított karbolsavval mindaddig, míg a rovarok egészen el nem tűntek, mire a növényt tiszta vízzel jól leöblítjük. A száraz levelek a törzsnél vágandók le, a metszés belülről kifelé történjék, mi által a növény sértetlen marad. Télen az ablakot soha sem szabad kinyitni, míg a pálmát a szobából ki nem vittük, melyet csak akkor szabad ismét visszahozni, ha a szoba újra átmelegedett. Száraz szobalevegő és rendetlen hőmérséklet káros hatással van a pálmára s innen van az, hogy a legtöbb páma a szobában gyorsan elszárad és kipusztul, minél fogva különösen a kényes pálmákat igen bajosan és csak a leggondosabb ápolással lehet szobákban nevelni. A következő pálmafajok e czéla legalkalmasabbak, nem csak azért mert szívósabb természetűek, hanem azért is, mert minden nagyobb kertészetben megszerezhetők s nyáron kertekben vagy udvarokban a gyepes helyek díszítésére is igen alkalmasak, a mikor csak arra kell vigyázni, hogy léghuzam ne érje és féjárnnyékos helyen álljanak.

Chamedorea elegans. hegyipálma, hazája Mexiko. Szép páma szárnyasan hasadt lánsa alaku levelekkel és vékony sudar törzsszel. Szobában való tenyésztésre igen alkalmas.

Chamerops humilis és chamaerops exelsa, törpe pálmák.

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagy-Enyeden.

mák. Előbbi Olaszországban és Spanyolország déli részében is teljesen kifejődik; utóbbi hazája Khina és Japán. Mindkettő igen tartós növény legyezőalaku levelekkel, melyeknek rövid szárút sürűn fődik fölfelé irányuló tövisek. E pálmafajok télen kevés vizet igényelnek s 4° R. meleg levegővel is megelégszenek.

Coripha australis, ausztráliai ernyőpálma, hazája Uj-Holland. Levelei nagyok, kerek legyező alakúak, melyek szárút szintén sürűn tövisek fődik. A száraz szobalevegő és légváltozás ellen kevésbé lévén érzékeny, közkedveltségnek örvend. Szobai dísznek igen alkalmas.

Latania borbonica, legyező páma. Egyike a legismertebb és legszebb pálmáknak, levelei nagyok, fényes zöldszínek, csukott legyezőalakuak, hosszú tövisekkel fődött díszes szárrakkal, melyek szobában sohasem érik el természetesen hosszúságukat.

Phoenix dactylifera, datolyapálma, Ázsiában és Afrikában honos. Levelei hosszúk, szárnyalakuak; fájdalommal szurást okozhatnak. A teljesen kifejődött gyümölcsnek (datolyának) magja szobában is esirázdik.

Bhapis flabelliformis, japáni legyezős páma, különben Khinában is honos. Egyike a legkiválóbb szobanövényeknek, szép fényes kézalaku rövid és vékony szárú levelekkel. A vékony, egy méter magas sürű szövettel bevont szára fősarjakat hajt, melyek által a páma könnyen szaporítható.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY,
TÖRÖK BERTALAN, SZILÁGYI FARKAS,
ELADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 4536—1884.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik, hogy a balázsfalvi kir. jbiró által képviselő kir. kincstár végrehajtató 14 forint pénzbitetés kiélégítése végett végrehajtást szenvedő szászcsanádi Csorgorsan Vucziának a szászcsanádi 122 sz. telekjében A+ 1—12 rend sz. alatt foglalt felerész jutalek felveségei 347 frtban megállapított kiáltási árban Sz.-Csanád község előjárósági helyiségében 1885. évi febr. hó 17-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-ez. 42. §-jeltet árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilváníttott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverezés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Sz.-Csanád község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. nov. 24-én.

A Hoff János-féle legelső, legjobb nyálkaoldó malátakivonat mellettukorkák kék papírba vannak csomagolva.

Hoff János malátakivonat gyógyszer. 1 üveg 60 krajczár.	Hoff János süritett malátakivonat 1 üveg 1 f. 12 kr. kisüveg 80 kr.
--	--

Orvosi tekintélyek, mint Bécsben: Dr. Bamberger, Serötter, Schnitzler, Rokitzanky, Basch, Finger stb.; Berlinben: Dr. Frerichs, Langenbeck, Liebreich Osk. st. tanárok számos betegségben a legjobb eredménnyel rendelik.

Hoff János malátakivonat mell-cukorkák 60, 30, 15 és 10 kr. Csak valódi kék papír zacskókban.	Hoff János-féle malátagyógyeszkoládéja $\frac{1}{2}$ kiló I. rendű 2.40, II. 1.60 $\frac{1}{4}$ kiló I. 1 frt 30, II. 90 kr.
--	--

GYÓGYULÁS

mell és gyomor bajokból; sikeresen hat hurutos bántalmak, sorvadás, ideggyengeség és erőtlenség, emésztési gyöngeség ellen és mint erősítő szer lábbadozóknak.

HOFF JÁNOS

urhoz, malátakészítmények feltalálójához és gyárosához
Europa legtöbb uralkodóháza udvarisállítófőjához, Bécs,
Bräunerstrasse 8.

Ruma, 1877. október 22.
Önnök kitünő malátakivonat egészségére, és malátachocoládéja nemesak nóm idült mellhajat, hanem az én megörögzött gyomor-fájdalomat is feltűnően enyhítette, miért Istennek és önnök halálát tartozunk. Kérem egyszerűen (következik a megrendelés.)
Tisztelettel

Georg Gröger, állatorvos, Ruma.
Német-Palánka, 1883. márcz. 20.
Mintán önnök malátakivonat egészség-sőre által feltűnő javulást érezek, kérek ismét 6 palackot postautánvétellel.
Tisztelettel
Beck András, Német Palánka.

Orvosi gyógyjelentések.
Első gyógyjelentés. Baja, 1881. november 27.
Örömmel értesítem, hogy ön egészségőrenek használatára 70 éves atyámmal, ki heves mellhuruban és teljes étvágyhiányban szenvedett, melyek minden gyógyszerrel daczoltak, a hurutot megszüntette, s az étvágyát ismét helyreállította. Kérem számomra ismét 13 palack egészségőrt küldeni Tokajba.
Tisztelettel
Dr. Döry, megyei főorvos, Baja.

Második gyógyjelentés 1882. július 16-án.
Az ön egészség-sőre 70 éven felül levő atyámat annyira megerősítette, hogy kérem a már ismert ezimtet alatt azonnal 18 palackot küldeni.
Tisztelettel

Dr. Döry, m. főorvos Baján.
Alapítottott 1847-ben; Bécsben és Budapestén 1861. óta.
3—5 60 magas kitűntetéssel.
Raktár Nagy-Enyeden, Kovács József gyógyszerházában.

Szerk.
Nag.
A KIAD.
a lap sz.
közlem.
Kia.
Wokál J.
az előf.
bírnok.
Kézirat.

Két n.

Előbb
szes állam
kisebb, de
egyés mini
magyar pa
nem csekél
becsülni a
szónoklatba
a kritikai
tikát, a kri
dést, mind
végett több
szónoklatok
árában.

Nekün
az élet; de
nélkül segít
szólva a sü
módot, eszki
jobb, ezrki
fejlődésünk

A lege
igazságügyi
nyörködünk

Megyé
rohamosan,
ség nagy, é
ben erősebb
ruságos vis
moruságos
mélye és é
felekezet kü
a milyen ka
tanerök nev

AZ ÖR

Hideg v
szélben; a fe
alá büszke fe
mögé rejtőzk
megmérhetlen
A völgy
rèmes tánca
növényzet, s
vet s menekü
tenger minth
hannak el, ho
A messz
nek szörnnyü
netesen dobtá
és ég sötét k
az és dűsgazdag
magukba e ka
De hagy
val és az átok
ama keskeny
gölyeznek, me
lépjünk át a l
döbe, menjünk
bátorság! A l
münkbe: köze
hatunk a szikl